'కోహం'తో జన్మించి 'సోహం'తో అంత్యము కావాలి

చక్కెరకంటె తీపి దధిసారముకంటె రుచ్యమౌను పెం
పెక్కిన తేనెకన్న అతిరుచ్యము నోటను పల్కపల్కగా
మిక్కిలికమ్మనౌ అమృతమే అనిపించును నిత్యమున్
చక్కగ దాని మీరు మనసాస్మరియింపుడు రామనామమున్

ప్రేమస్వరూపులారా!

రామాయణమనగా కేవలము రాములయొక్క చరిత్రమాత్రమేకాదు. ఇది ముచ్చటగా మూడు పట్టణముల గురించి ప్రబోధించిన చరిత్రనే! మొదటిది మిథిలాపురము, రెండవది అయోధ్య, మూడవది లంక. మూడు నగరముల విశిష్టతను వాని అయనములను ప్రబోధించి నిరూపించినటువంటి స్వరూపము రామతత్త్వము. రాముడు ధర్మస్వరూపము. లక్ష్మణుడు శ్రద్ధాస్వరూపము. భరతుడు భక్తిస్వరూపుడు. శత్రుఘ్నుడు శక్తిస్వరూపుడు. ధర్మమునకు అండ శ్రద్ధ. భక్తికి కవచము శక్తి. కనుకనే రామలక్ష్మణులు ఒక వైపున, భరతశత్రుఘ్నులు మరొక వైపున యానమును ప్రారంభించి దేశవ్యాప్తి గావిస్తూ వచ్చారు. రామునికి పదహారు సంవత్సరములు అయినదోలేదో అదే సమయమునకు విశ్వామిత్రుని ఆగమనము ప్రారంభమైంది. విశ్వామిత్రుని ఆగమనముతో రాముని అయనము ప్రారంభమైంది. విశ్వామిత్రుని యజ్ఞశాల సంరక్షణార్థమై రాక్షస సంహారముతో ప్రారంభమై, తిరిగి మిథిలాపుర ప్రయాణములో అహల్య శాపవిమోచనము చేసి, శివధనుస్సు విరిచి, మహామాయ శక్తి అయినటువంటి సీతను చేపట్టి, పరశురామునితో పోరాడి, అయోధ్య ప్రవేశించి, తదుపరి అరణ్యములో ప్రవేశించి, సీతాన్వేషణ సల్పి,

sri sathyasai vachanamrutam

లంకాయాత్రచేసి, రావణ సంహారము జరిపి, తిరిగి అయోధ్య చేరుకోటంవరకు హాయి, స్థాయిలేకుండా శ్రీరాముని అయనము సాగినది.

ఆనందముననుభవించి, ఆనందమునుపెంచి, ఆనందమును పంచటమే రామతత్త్వము

అయనమనగా యేమిటి అనే విషయాన్ని యీనాడు గుర్తించాలి. 'రమ్' అనే ధాతువునుండి పుట్టినది రామశబ్దము. 'యి' అనే ధాతువునుండి పుట్టినది, అయన శబ్దము. 'రామ' అనగా రమించటం, ఆనందించటం, ఆనందింపచేయటం, ఆహ్లాదం కలుగ చేయటం. చలనం, గమనం, స్పందనం యీ మూడింటి తత్త్వమే అయనం. 'ర' అనగా ఆత్మ. 'మ' అనగా మనసు. మనసును ఆత్మతో చేర్చటమే రామతత్త్వము. అనగా ఆనందమనే తత్త్వమును ప్రపంచవ్యాప్తి గావించటమే రామఅయనం. ఆనందముననుభవించి, ఆనందమునుపెంచి, ఆనందమును పంచటమే రామతత్త్వము. సర్వ వ్యాపకము గావించునది అయనము. ఆహ్లాదమును సర్వవ్యాప్తి గావించటమే రామతత్త్వము.

కేవలము రాముడు మాత్రమేకాదు యీ వ్యాప్తి గావించటము, సీత అయనంకూడ వుంటున్నది. రామఅయనమే రామాయణం. సీతకుకూడా 'రామ' అని పేరు. కనుకనే 'రమామణి' అనికూడను సీతను సంబోధిస్తూ వుంటారు. అనగా రామ-సీత, రామ-రాముడు. లోకములో దాంపత్యజీవితములో భార్యాభర్తలిరువురూ ఒకే రూపమును ధరించివుండరు. రూపమునందుకాని, గుణములందుకాని, భావములందుకాని, నడతలయందుకాని భేదములు కన్పిస్తుంటాయి. కాని, సీతారాముల విషయములో రూపనామములయందుకాని, ప్రవర్తనలయందుకాని, గుణగణములందుకాని, భావసంకల్పములందుకాని యెట్టి భేదములుకూడా వుండేటువంటివికావు. దీనికొక చిన్న ఉదాహరణము. హనుమంతుడు రాముడు లేని సమయములో ఒకపరి సీతను దర్శించాడు. హనుమంతునికి సందేహం కల్గింది. 'శ్రీరామచంద్రుడే స్త్రీ రూపం ధరించి వున్నాడా', అని! ఈమె శ్రీరాముడే కదా అని ఆ రూపాన్ని చూచి శ్రీరామునిగా భావిస్తూవచ్చాడు. కన్నులందుకాని, ముక్కునందుకాని, పెదవులందుకాని, పండ్లయందుకాని, చెవులందుకాని

sri sathyasai vachanamrutam

రామునికి, సీతకు యెట్టి భేదము కన్పించలేదు. కనుక, రామా రామా స్వరూపమైనటువంటివి సీతారాముల స్వరూపాలు. ఇరువురు ఏకస్వరూపులేకాని భిన్నస్వరూపాలుకాదు.

సీతారాములు కేవలం స్వరూపమునందేకాక, గుణగణములు శక్తి సామర్థ్యములందుకూడ సమానులే!

ఇక్కడ మూడు పట్టణములగురించి మనం చక్కగా విచారించినప్పుడు వీరి స్వరూపస్వభావాలు మనకు చక్కగా అర్థం అవుతాయి. మొదటి పట్టణము మిథిలాపురము. దీనికి రాజు జనక మహారాజు. ఇతను మహాత్యాగి, బ్రహ్మజ్ఞాని. తామరాకుపై నీటి బిందువులవలె జగత్సంబంధమైన భావములు యితనియందు కానరావు. కన్నబిడ్డలు లేరు. దొరికిన బిడ్డనే ప్రీతిగా సాకుతూ వచ్చాడు. అతని రాజ్యములో వుండిన మహాశక్తివంతమైన వస్తువులు రెండే. సీత, శివధనుస్సు, ఈ రెండే! ఒకానొక సమయమున సీత శివ ధనుస్సును అవలీలగా యెత్తి ఆవలపెట్టింది. ఈ దృశ్యాన్ని చూచాడు జనక మహారాజు. శివధనుస్సును యెత్తినటువంటివానికే సీతను యివ్వాలని ఒక విధమైన దృఢసంకల్పము చేసుకున్నాడు. శివధనుస్సు యెత్తినటువంటివాడే సీతకు సరియైనటువంటివాడు, అనే సంకల్పమును మనసునందు దృఢంచేసుకొని స్వయంవరమునకు రాజులను ఆహ్వానించాడు. సీత యే విధముగా అవలీలగా ఆ శివధనుస్సునెత్తి ఆవలపెట్టెనో అదే విధముగనే రాముడు అవలీలగా యెత్తాడు ఆ శివధనుస్సును. సీతారాముల స్వరూపమేకాక, గుణములేకాక, శక్తిసామర్థ్యములుకూడా సమానమైనవేనని గుర్తించాడు, జనకుడు.

ఆత్మ, మాయల సమ్మిళిత స్వరూపమే సీతారాములు

సీత సామాన్యమైనదికాదు. మహామాయాస్వరూపిణి. మహామాయతత్వాన్ని స్వాధీనపరచుకున్నాడు రాముడు. మహాశక్తి స్వరూపమైన దివ్యత్వమైన ఆత్మతత్వాన్ని ఆవరించింది సీత. ఈ ఆత్మస్వరూపుడే రాముడు. మాయాస్వరూపమే సీత. ఆత్మ, మాయల సమ్మిళితస్వరూపమే సీతారాముల స్వరూపములు. ఈ మాయాసమేతమై శ్రీరాముడు

sri sathyasai vachanamrutam

అయోధ్యలో ప్రవేశించాడు. అయోధ్య అనగా యోధులు చేరరానటువంటి ప్రదేశము. దీనికి హృదయము అని ఒక అంతరార్థము. దీనిని పాలించేవాడు దశరథ మహారాజు. దశేంద్రియములను రథము గావించుకున్నవాడు దశరథుడు. కనుక, దేహమే దశరథుడు. ఐదు కర్మేంద్రియములు, ఐదు జ్ఞానేంద్రియములతోకూడి దశేంద్రియములతో రథముగా నున్నటువంటివాడే దశరథుడు. ఈ దశేంద్రియములకు మూడుగుణములు స్పష్టముగా మనకు కన్పించుతాయి. ఇంద్రియములతోకూడిన ప్రతీ మానవుని సత్వరజోతమోగుణములు సహజంగా ఆవరించివుంటాయి. దేహము గుణములనే వరిస్తూవుంటుంది. కనుకనే దశరథుడు సత్వరజోతమోగుణములైన కౌసల్య, సుమిత్ర, కైకలను రమించాడు. కౌసల్య, సుమిత్ర, కైకేయిలు గుణములవంటివారు. దశరథుడు దశేంద్రియస్వరూపుడు. ఈ విధమైన గుణములుండినప్పుడు వాంఛాసక్తమైన సంకల్పములు ఆవిర్భవిస్తుంటాయి. ఆ వాంఛల ఫలితములే రామలక్ష్మణభరతశత్రుఘ్నులు.

రామ, లక్ష్మణ, భరత, శత్రుఘ్నులు చతుర్వేద స్వరూపులు

ఈ నల్గురు పుత్రులు చతుర్వేదస్వరూపులు. రాముడు ఋగ్వేదము, లక్ష్మణుడు యజుర్వేదము, భరతుడు సామవేదము, శత్రుఘ్నుడు అధర్వణవేదము. ఈ ఋగ్వేదమనే రామతత్త్వము యజుర్వేదమునందు, సామవేదమునందు అధికంగా ఆవిర్భవిస్తూవుంటుంది. సర్వవేదములయందు యీ ఋగ్వేదము సమ్మిళితమై వుంటుంది. ఇది ధర్మస్వరూపమైనది. యజుర్వేదము మంత్రస్వరూపము. నిరంతరము రామచింతనయందే తాను కాలమును గడుపుతూ ఆ మంత్రమునే తన దృష్టియందుంచుకొని కాలమును గడిపేవాడు లక్ష్మణుడు. రామ వియోగమును భరించుకొనలేక సహించుకొనలేక, నిరంతరమును రామనామమునే గానముచేసినవాడు భరతుడు. అందుచేతనే భరతుడు సామవేదస్వరూపుడు. రాత్రింబవళ్లు నిద్రాహారములు మాని రామతత్త్వమును నిరంతరము రక్షించటము తన జీవితతత్త్వంగా భావించుకున్నవాడు లక్ష్మణుడు. రామ, లక్ష్మణ, భరతులను రక్షించుటకు సర్వశక్తిని వుపయోగించి, సర్వ అస్త్రశస్త్రములను ధరించి కాపాడుకున్నటువంటివాడు శత్రుఘ్నుడు. భక్తిని, శక్తిని,

srisathyasaivachanamrutam

ధర్మమును రక్షించు నిమిత్తమై అస్త్రశస్త్రములు ధరించాడు. ఈ విధంగా చతుర్వేదములైన ఋగ్వేద, యజుర్వేద, సామవేద, అథర్వణవేదములు అయోధ్యలో దశరథునియింట పిల్లలవలె ఆడుకుంటూ వచ్చాయి.

మాయతో కూడినదే జన్మము

ఎప్పుడు యీ మాయాదేవితో కలసి అయోధ్యలో ప్రవేశించాడో అప్పుడే రాముడు జీవితమనే అరణ్యంలోకి పోయాడు. మాయతోకూడినవారికే యీ మర్మాలంతా. మాయతోకూడినదే జన్మము. కనుక మాయతో కూడినటువంటి రాముడు అరణ్యములోకి ప్రవేశించాడు. అరణ్యములో ప్రవేశించిన తక్షణమే తన బ్రహ్మజ్ఞానమును కోల్పోతూ వచ్చాడు. ఈ బ్రహ్మజ్ఞానము సీత స్వరూపమును ధరించింది. ఈ బ్రహ్మజ్ఞాన వియోగాన్ని తాను అనుభవిస్తూవచ్చాడు. ఈ బ్రహ్మజ్ఞానం తిరిగి తాను చేపట్టాలని అన్వేషణ జరుపుతూ వచ్చాడు. మధ్యమార్గములోపల యిరువురు సోదరులు తనకు తగిలారు. వారే వాలి, సుగ్రీవులు. ఈ వాలి సుగ్రీవులు దీనత్వము, వివేకము. ఈ రెండింటిమధ్య నిరంతరం పోరాటం జరుగుతూ వచ్చింది. దీనత్వమును సంహరించే నిమిత్తమై వివేకమునకు సహాయము చేశాడు రాముడు. అనగా సుగ్రీవునకు సహాయము చేసి వాలి అనే దీనత్వాన్ని సంహరించాడు. సుగ్రీవుడనే వివేకం సహాయముచేత ధైర్యము అనేటువంటి హనుమంతుడు స్నేహితుడయ్యాడు. ఈ ధైర్యము, వివేకముయొక్క సహాయముచేత తాను సీతాన్వేషణ సలుపుతూ వచ్చాడు. అనగా జ్ఞానమును అన్వేషణ సలుపుతూ వచ్చాడు. మధ్యలో మోహసాగరం అడ్డు వచ్చింది. అది మోహముతో కూడినటువంటిది. ఈ మోహసాగరాన్ని దాటాడు. మాయను జయించినటువంటివాడు రాముడు మోహాన్ని సాధించలేడా? ఈ మోహసాగరం దాటిన తక్షణమే సత్త్వరజస్తమోగుణములనే మూడు గుణములు అడ్డుతగిలాయి. సత్త్వమనే విభీషణుడు, రజోగుణమునే రావణుడు, తమోగుణమనే కుంభకర్ణుడు. ఈ రజోతమోగుణములను సంహరించి సత్త్వ గుణమైన విభీషణునికి పట్టాభిషేకం చేశాడు. తిరిగి అనుభవజ్ఞానమైన సీతను చూశాడు. బ్రహ్మజ్ఞానమైన సీత అనుభవజ్ఞానంగా మారేటప్పటికి అయోధ్యలో ప్రవేశించాడు. ఈ

srisathyasaivachanamrutam

విధముగా రామాయణముయొక్క తత్త్వము ప్రతి మానవునియందుకూడను యీ విధమైన గుణములచేతను, ప్రవర్తనలచేతను, సహజమైనటువంటి భావములచేతను అయనంగావిస్తూ వచ్చింది.

తనను తాను సాధించలేని, ఇంద్రియములను జయించలేని మానవుని జన్మ నిరుపయోగమైనది

ఇంక లంక విషయము. దశకంఠుడు దీనికి రాజు. ఈ దశకంఠుడు నిరంతరము సర్వశక్తులు వుండినప్పటికిని మోహములో మునిగినటువంటివాడు. ఇతని పేరు దశగ్రీవుడు. అయోధ్యలో దశరథుడు వుంటే లంకలో దశగ్రీవుడు. దశేంద్రియములు రథములుగా గలవాడు దశరథుడు. దశేంద్రియములను అనుభవించటానికి ప్రయత్నించేవాడు యీ దశకంఠుడు. ఎన్ని విద్యలుండినప్పటికి, ఎంతబుద్ధిబలము, భుజబలము, జనబలము వుండినప్పటికి యింద్రియనిగ్రహమేలేకున్నవాడు నీచాతినీచుడౌతాడు. ఇంద్రియ నిగ్రహం లేనటువంటివాడు ముల్లోకాలు జయించినప్పటికి తన ప్రకృతిని మాత్రం తాను జయించలేకపోతాడు. తనను తాను సాధించలేని, జయించలేని మానవుని జన్మ నిరుపయోగమైనది. ఈ లంకలో రావణుని గుణములు అనేక విధములుగా వ్యాపించినవి. 'యథా రాజా తథా ప్రజా'. రాజే యింద్రియలోలుడై అనేక విధములైన అనుభూతులను అనుభవించుచుండగా ప్రజలుకూడను అనుసరిస్తూ వచ్చారు. కనుక లంకంతయు యింద్రియలోలత్వముతో నిండినటువంటిది. మానవత్వమంటేయేమిటో వారికి అర్థంకాదు. దివ్యత్వమంటే అసలే అర్థంకాదు. దానవత్వమే వారి స్వభావము. తినటం, త్రాగటం, యింద్రియాలను అనుభవించటం. కానీ యాంత్రికముగా అనేక విధములైన పూజలు, వ్రతములు, యజ్ఞములు, యాగములు జరుపుతూ వుండేవారు. తెల్లవారిమొదలు యీ అగ్నిజ్వాలలలోపల అన్ని వీధులయందు హోమములు జరుగుతూవుండేవి, లంకలో. లంకా పట్టణాన్ని స్వర్గాన్ని మించిన అందంగా వుండేటట్లుగా తీర్చిదిద్దాడు రావణుడు. ఈ రావణుడు సీతను అపహరించాడనే విషయాన్ని గుర్తించిన హనుమంతుడు లంకలో ప్రవేశించి, ఆ లంకను ఒక్కతూరి దర్శించినప్పుడు ఛీ

sri sathyasai vachanamrutam

రావణుడు కాదు యీ విధముగా సీతను అపహరించటం. ఎవరో అపహరించివుండవచ్చును. ఇతను యింద్రలోకములో వుండవలసినవాడు. ఇంద్రునకు యిలాంటి గుణములుండవు అని అతనిలో ఒక విధమైన సందేహం యేర్పడింది. ప్రతి వీధిలోపల యజ్ఞం జరుగుతోంది. ప్రతివ్యక్తి వేదమంత్రములు ఉచ్చరిస్తున్నారు. ఆ గ్రామంచూస్తే అద్దమువలె మహాశుద్ధముగా వుంది. అలాంటి పట్టణమునకు వుండిన రాజు యిలాంటి దుర్మార్గములో ప్రవేశిస్తాడా? కనుక రావణుడు దుర్మార్గుడనే విషయాన్ని విశ్వసించలేదు హనుమంతుడు. మహాసౌందర్యముతోకూడిన లంకా పట్టణాన్ని చూశాడు హనుమంతుడు. ఎక్కడచూచినా అందమైన భవనములు, పువ్వులు. ఇట్టి సౌందర్యముతోకూడిన లంకయందు జీవితానికి కళంకముగావించే వ్యక్తులు నివసిస్తూవచ్చారు. కట్టకడపటికి 'లంక అనగా మేడిపండు వంటిది' అనుకున్నాడు హనుమంతుడు.

మేడిపండుచూడ మేలిమైవుండును
పొట్టవిప్పిచూడ పురుగులుండు

ఈ లంక చూస్తే చాలా సౌందర్యముగా కన్పిస్తుంది మేడిపండువలె. కానీ లోపలచూస్తే చాలా దుర్మార్గులైనటువంటి వ్యక్తులున్నారు. ఇలాంటి లంకా పట్టణముయొక్క చరిత్రను పవిత్రమైన, దివ్యమైన చరిత్రగా మార్చగలిగిన అయనమే రామాయణము.

దానవత్వమును దివ్యత్వముగా తీర్చిదిద్దిన అయనమే రామాయణము

దానవత్వాన్ని దివ్యత్వంగా తీర్చిదిద్దిన అయనమే రామాయణము. రామలక్ష్మణులు రాక్షసులతో యుద్ధంచేసే సమయంలో లక్ష్మణునియొక్క బాణము ఒక గృహిణి చేయిపట్టుకొని నడుస్తున్న ఒక చిన్న బిడ్డపైన పడింది. బిడ్డ మరణించింది. బిడ్డను వదలిపెట్టి తల్లి తన రక్షణకోసం పరుగెత్తింది. అప్పుడు లక్ష్మణుడు అడిగాడు, "రామా! చూచితివా ఈ రాక్షసుల గుణము! బిడ్డకై తల్లి ప్రాణాలైనా వదులుతుంది కాని బిడ్డే ప్రాణములు వదలగా తన ప్రాణము రక్షించుకొనే నిమిత్తమై యీ తల్లులు ప్రయత్నిస్తున్నారు. ఇది రాక్షసగుణంయొక్క స్వభావము కాదా?". రాముడు లక్ష్మణుని

srisathyasaivachanamrutam

శాంతపర్చాడు. "లక్ష్మణా! తొందరపడకు, విచారించు. నిజముగా ఆమెయొక్క హృదయము పవిత్రమైన హృదయము. నా దర్శనం కావటంచేత ఆమె భావములు పవిత్రముగా మారిపోయాయి. సర్వ సంగ పరిత్యాగిగా మారింది. ఆమెను పిలచి యెందు నిమిత్తమై తాను పరుగెత్తుతున్నది యిది స్వార్థమా పరార్థమా అని ప్రశ్నించ"మన్నాడు. ఒక వానరుని పంపించి ఆ రాక్షస స్త్రీని పిలిపించాడు. ఆమెను అడిగినప్పుడు ఆమె చెప్పింది, "రామచంద్రా! నాబిడ్డపైన ప్రేమలేకకాదు. ప్రాప్తిలేనటువంటివాడు పోయాడు. కానీ నేను బ్రతకగల్గాను. నేనింకా నా ప్రాణాన్ని కాపాడుకుంటూవుంటే ఆ రామచంద్రుడు యీ రావణుని జయించి యీ లంకలో వున్న రాక్షసులందరిని అయోధ్యలో పెట్టుకున్నప్పుడు మేముకూడను శ్రీరామచంద్రునియొక్క సేవను చేయవచ్చును కదా అని ఆశించి నేను నా ప్రాణాన్ని రక్షించుకోటానికి ప్రయత్నించాను" అంది. "ఏనాటికైనా యీ లంకా ప్రజలను శ్రీరామచంద్రుడనుగ్రహించి అయోధ్యలో ప్రవేశపెట్టుకుంటాడు. అప్పుడు మేము అయోధ్యలో అంతఃపురములో రామసేవ చేసుకొని ఆనందాన్ని అనుభవించాలని ఆశతో నేను యీ జీవితాన్ని కాపాడుకుంటున్నాను", అంది.

వివేకము గలవాడు అశాంతిలోనున్న ప్రశాంతిని చూస్తాడు

కనుక మంచిలో చెడు, చెడ్డలో మంచికూడా వుంటుంటాయి. పవిత్రంలో అపవిత్రము, అపవిత్రములో పవిత్రముకూడ వుంటుంటాయి. అందువలన భగవంతుడెక్కడ మనకు కనిపిస్తాడంటే ఆశాంతిలోని ప్రశాంతి, ప్రశాంతిలోని ప్రకాంతి, ప్రకాంతిలోని పరంజ్యోతి, ఆ పరంజ్యోతియే పరమాత్మతత్త్వమన్నారు. అశాంతిలోనే వుంటుందట ప్రశాంతి. అయితే 'అశాంతస్య కుతఃసుఖమ్' అన్నారు. అశాంతికి సుఖము లేదన్నారు. అది చాలా పొరపాటు. వివేక హృదయములేనటువంటివాడు అశాంతిని మాత్రమే దర్శిస్తాడు, వివేకహృదయము కలిగినవాడు అశాంతిలో వున్న ప్రశాంతిని చూస్తూవస్తాడు. కనుక మనము ప్రశాంతిని ఆశించే వ్యక్తిగా తయారుకావాలి. ఇది ఒక టంబ్లరు. ఈ టంబ్లరులో అర్థభాగము నీరుంటున్నది. అశాంతిపరుడు యేమి చూస్తాడు? అయ్యో అర్థము నీళ్లే వున్నాయే టంబ్లరులో అనుకుంటాడు. కాని ఆశాపరుడేమనుకుంటాడు అర్థము నీళ్లున్నాయి, అదే

చాలు అనుకుంటాడు. నిరాశాపరుడు అర్థాన్ని ఖాళీగా చూస్తాడు. ఆశాపరుడు గులాబిని చూస్తాడు, నిరాశపరుడు ముండ్లను చూస్తాడు. ఆశాపరుడు ఏరోప్లేను కనిపెడతాడు. నిరాశాపరుడు పారాచూట్‌ను కనిపెడతాడు. ప్లేనులో పోదామని ఆశాపరుడు చూస్తే దాంట్లోనుండి పడిపోతామో యేమోనని నిరాశాపరుడు దానికి పారాచూట్ కనిపెడతాడు. కాబట్టి జగత్తునకు ఆశాపరుడు నిరాశాపరుడు యిద్దరుకూడను వుపయోగంగానే వుంటారు. ఆశాపరుడు నిరంతరం తలపైకెత్తి నక్షత్రాలనే చూస్తుంటాడు. నిరాశాపరుడు తలవంచి మట్టిని మాత్రమే చూస్తుంటాడు.

హనుమంతుడు, సుమిత్ర, విశ్వామిత్రుడు ఈ ముగ్గురే రామతత్త్వమును సరిగా గుర్తించినవారు

ప్రతీ మానవుడు ఆశాపరుడుగా తయారుకావాలి. ఏ ఆశాపరుడు? లోకసంబంధమైన ఆశలుకాదు. ఆత్మసంబంధమైన ఆశ. లంకయందుకూడను యిట్టి ఆత్మాన్వేషణ సల్పేటువంటి రాక్షసులు వున్నారు. అయోధ్యలో అందరూ భక్తులుగానే, అందరూ మహాత్యాగులుగానే కన్పించారు. కాని అట్టి పవిత్రమైన అయోధ్యానగరంలోకూడను అల్పబుద్ధులు కల్గి దైవమునందుకూడను దోషాలను వెతికేటువంటి వారున్నారు. ఆ చాకలివాడు రామునియందు దోషాన్ని వెతికేకదా సీతను అరణ్యానికి పంపించగల్గాడు. "పదినెలలు లంకలో వుండిన సీతను రాముడు సిగ్గులేకుండా తెచ్చిపెట్టుకున్నాడు. నేను అట్లా నా భార్యను ఒప్పుకోను", అన్నాడు. అసూయకు, అనసూయకు వుండినటువంటి వ్యత్యాసమును గుర్తిస్తూవచ్చాడు, హనుమంతుడు. హనుమంతుడు సామాన్యుడుకాదు. మహాగుణవంతుడు. మహాబలవంతుడు. రామతత్త్వాన్ని చక్కగా గుర్తించినటువంటివాడు హనుమంతుడు. ఈ రామతత్త్వాన్ని చక్కగా గుర్తించిన మరొక వ్యక్తి, సుమిత్ర. మూడవవాడు, విశ్వామిత్రుడు. ఈ ముగ్గురు మాత్రమే సీతారాముల తత్త్వాన్ని చక్కగా అర్థం చేసుకున్నారు. సత్త్వగుణమైన కౌసల్యకూడను రాముని సరిగా అర్థం చేసుకోలేదు. రాముడు అరణ్యానికి వెళ్లే సమయంలో కన్నీరు మున్నీరుగా యేడ్చింది. పాపం! కౌసల్య రాముని వదలలేక అన్నపానాదులు వదలింది. కానీ, సుమిత్ర ఆ విధంగా చేయలేదు. తన

sri sathyasai vachanamrutam

కుమారుడైన లక్ష్మణుని రామునివెంట పంపింది. "నాయనా! రామతత్త్వమందరికీ అర్థంకాదు. రాముడు లేని అయోధ్య మాకు అరణ్యము, రాముడున్న అరణ్యమే నీకు అయోధ్య. రామసేవ యందెట్టి లోపమురాకుండా, అదే తల్లితండ్రుల సేవగా భావించి నీవు వెళ్లమంది. "రాముడు సామాన్యమైనవాడుకాదు. సాక్షాత్తు నారాయణుడు, నాయనా!" అని లక్ష్మణునికి బోధించింది. అతని భాగమే నీవు అని తెలియజెప్పింది.

ప్రతిజీవికి స్వస్థానమైన భగవంతుని చేరినప్పుడే శాంతి లభిస్తుంది

పుత్రకామేష్టియాగం దశరథుడు ప్రారంభించినప్పుడు అందులో భగవదనుగ్రహస్వరూపమైన పాయసపాత్ర లభించింది. ఈ పాయసమును రెండుబాగములుగా విభజించాడు వశిష్ఠులవారు. కౌసల్య పట్టపురాణి. పరమప్రీతికి పాత్రురాలైనటువంటిది కైక. కనుకనే వీరిద్దరికి మాత్రమే దానిని భాగాలుగా పంచాడు. కారణమేమనగా కైకకు పుట్టినటువంటి కుమారునికే పట్టాభిషేకము చేస్తానని కేకయరాజుకు ప్రమాణం చేశాడు దశరథుడు. ఒకవేళ పట్టపురాణికి బిడ్డ కలిగాడంటే పట్టపురాణిబిడ్డకు తప్పనిసరిగా పట్టాభిషేకం చేయాలి. ఈ కైకకో లేక కౌసల్యకో కుమారుడు కలిగాడంటే రాజుగా కావటానికి అవకాశముంది కాని సుమిత్ర కొడుకులకు యేమాత్రం అవకాశములేదు. ఆ కాలములో యీ సవతులలోపలకూడా యెంతో ప్రేమ, అన్యోన్యత వుండేది. ఈ సుమిత్ర బాధను గుర్తించి కౌసల్య తన భాగములో అర్ధభాగాన్ని, కైక తన భాగములో అర్ధభాగాన్ని కలిపి యీ సుమిత్రకుకూడా యిచ్చారు. కనుక, యీ సుమిత్రకు రెండు భాగములు చేరిపోయినవి. కనుక, కౌసల్య గర్భంలో వున్నటువంటి రామునియొక్క భాగము లక్ష్మణునిగా యిక్కడ చేరిపోయాడు. కైక గర్భంలో వుండినటువంటి భరతునియొక్క భాగము శత్రుఘ్నునిగా యిక్కడ చేరిపోయాడు. కనుకనే రామలక్ష్మణులొకవైపున, భరతశత్రుఘ్నులొకవైపున చేరిపోయారు. ఈ సుమిత్రకు పుట్టినప్పటినుండి లక్ష్మణుడు, శత్రుఘ్నుడు నిరంతరం యేడుపులే! ఎన్ని యంత్రములో కట్టారు. ఎన్ని మంత్రములో వేశారు. ఎన్నో విధములైన మందులిచ్చారు. కాని, వీరు యేడ్పులు యేమాత్రం మానలేదు. నిద్రాహారములు మానినారు. నిరంతరం రోదన చేస్తూవచ్చారు. ఈ బాధను భరించుకొనలేక

sri sathyasai vachanamrutam

సుమిత్ర వశిష్టులవారి దగ్గరకు వెళ్లింది. వశిష్టులవారు ఐదు నిమిషములు ధ్యానములో కూర్చొని చూచారు. "అమ్మా! సుమిత్రా! నీవు బాధపడనక్కరలేదు. ఈ లక్ష్మణుని తీసుకువెళ్లి రాముని తొట్టెలో పండబెట్టు. ఈ శత్రుఘ్నుని తీసుకువెళ్లి భరతుని తొట్టెలో పరుండబెట్టు" అని చెప్పారు. రాముని తొట్టెలోపల కొంచెం స్థలంతీసుకొని అతని ప్రక్కన లక్ష్మణుని పరుండపెట్టింది సుమిత్ర, కౌసల్య అనుమతి తీసుకొని. అలాగే భరతుని తొట్టెలోపల శత్రుఘ్నుని పరుండపెట్టింది. ఎప్పుడు అక్కడ పండబెట్టారో యింక యేడ్పులేదు. నవ్వులే నవ్వులు. ఆనందంగా, ఆహారం లేనప్పటికి వారు చాలా సంతుష్టిగా, పుష్టిగా పెరుగుతూ వచ్చారు. అనగా వారి వారి స్వస్థానమునకు వారు చేరేంతవరకు యీ ఆవేదన తప్పదు. సముద్రానికి అంశము నది. తిరిగి సముద్రాన్ని చేరేంతవరకు యీ నదికి యెక్కడా శాంతిగాని, విశ్రాంతిగానీ వుండదు. జలమునకు అంశము చేప. ఎన్ని భౌతికమైన సదుపాయములు చేసినప్పటికిని తన స్వస్థానమైన జలానికి పోయేటంతవరకు యీ చేపకేమాత్రం శాంతి లభించదు. తల్లికి అంశము బిడ్డ. తల్లి దగ్గరకు పోయేంతవరకు యెంతమంది యెత్తుకున్నా ఆ బిడ్డ యేడ్పుమానదు. అదే విధముగనే చెట్టుకు కొమ్మ అంశము. చెట్టునుండి కొమ్మను తెగకొట్టేస్తే కొన్ని నిమిషాలలోపల యెండిపోతుంది. అదే విధముగనే జీవుడు, దేవుని అంశము. కనుక, యీ జీవుడు యెంతకాలము సంతోషములతో, సౌఖ్యములతో, ఆనందములతో, భోగములతో వుండినప్పటికి అశాంతి అతనిని వెంటాడుతూనే వుంటుంది. నిజమైన శాంతి యెప్పుడు లభిస్తుందంటే తిరిగి తన స్వస్థానమైన దైవముతోకూడినప్పుడే శాంతిని అనుభవిస్తాడు. కనుక, ప్రతి జీవికి భగవంతుడే స్వస్థానము. ఈ స్వస్థానమును చేరుకొనే నిమిత్తమై రాముడు అయన స్వరూపుడై సర్వత్ర తాను సంచరిస్తూ వచ్చాడు.

నవ్వుతూ చేసిన పాపం ఏడుస్తూ అనుభవించవలసివస్తుంది

ఈ అన్నదమ్ములలోపల యెంత సహనము, ఎంత త్యాగము, ఎంత ఔదార్యము! చిత్రకూట పర్వతముపై భరతుడు తన రాజ్యములో వున్న ప్రజలనందరిని తీసుకొని వెళ్లి శ్రీరాముని పాదములపైన పడ్డాడు. 'త్వమేవరాజాధర్మజ్ఞా!! అన్నాడు. "నీవే

srisathyasaivachanamrutam

ధర్మస్వరూపుడవు! నీవే యీ రాజ్యమేలుటకు అర్హుడవు. నాకు యీ అర్హతలేదు", అని యెన్నో విధములుగా ప్రార్థించినప్పుడు తిరిగి రాముడుకూడను అదే చెపుతూ వచ్చాడు. "నీవే దానికి అధికారివి. నీవే దీనిని పాలించాలి. నీకే యీ ధర్మస్వరూపము తెలుసు" అన్నాడు. ఒకరినొకరు యీ విధముగా నీకంటె అర్హుడులేడని అతను, నీకంటె అర్హుడులేడని యితను ప్రార్థిస్తూవుండే సమయంలో వశిష్టులవారు ప్రవేశించారు. రాముని మనసు యేమాత్రంకూడను నొప్పించకూడదని భరతునికి బోధించాడు. "నాయనా! భగవంతుడు నొప్పిపడేటువంటివాడుకాదు. అయినప్పటికిని మనస్థాయినుండి మనమేవిధముగాకూడను భగవంతునికి కించిత్తైనా అశాంతి కల్గనివ్వకుండా చూచుకోవాలి. ఈ వాదనలతో మనకేమాత్రం శాంతి లభించదు. సత్యము తేలదు. సర్వజ్ఞుడైనటువంటి భగవంతునికే సర్వము అర్పించు. అతని ఆజ్ఞను నీవు శిరసావహించు. అంతేకాని నీవు యేదో సోదరభావముచేతను, ఆవేదనచేతను, అశాంతిచేతను రాముని మనసును నొప్పించటానికి ప్రయత్నించవద్దు" అన్నాడు. "ఈనాడు నీవు తెలియక అతనిని నొప్పించినప్పుడు నీకు తెలియకుండా యింతకు వేయింతలు బాధపడవలసి వస్తుంది", అన్నాడు. యీనాటి మానవులు నవ్వుతూ నవ్వుతూ అనేక దుష్కర్మలనాచరిస్తూవుంటారు. కాని, తిరిగి యేడుస్తూ యేడుస్తూ దీని ఫలితాన్ని అనుభవించవలసివస్తుంది. నవ్వుతూ నవ్వుతూ చేసిన పాపం యేడుస్తూ యేడుస్తూ అనుభవించవలసి వస్తుంది. కనుక, పాపములకు నీవే మాత్రం పాల్పడవద్దన్నాడు. "శ్రీరామునియొక్క హృదయం సున్నితమైనది. అతను సాక్షాత్తూ ధర్మపరుడు. సత్యస్వరూపుడు. మహాత్యాగి. తనకీ లోకములో కావలసినది యేదీలేదు. కానీ లోక సంరక్షణార్థము, ధర్మసంరక్షణార్థము, సత్యపరిపాలన నిమిత్తమై తాను యీ స్వరూపాన్ని ధరించాడు. కనుక, అతని ఆజ్ఞను నీవు శిరసావహించు. యీ మాటలు మానివేయి. అతనికి అధికారంపైన వాంఛలేదు. స్వార్థం అసలే లేదు. అలాంటి రామునిదగ్గర నీవు యిలాంటి వాదనచేయటము నిరుపయోగము" అన్నాడు. అప్పుడే రాములకు బదులు రాముని పాదుకలైనా అనుగ్రహించమని కోరాడు, భరతుడు. ప్రక్కనే వుండినటువంటి లక్ష్మణుడు చాలా సూక్ష్మబుద్ధి కలవాడు. ఈ భరతుడు రామపాదములను అనగా పాదరక్షలను కోరుతున్న సమయములోపల "యీ అరణ్యములో

sri sathyasaivachanamrutam

సంచరించేటువంటి రాములకు పాదరక్షలుకూడా లేకుండా చేస్తున్నావా నువ్వు", అని బాధపడ్డాడు. ఈ అన్నదమ్ములలోపల ఉన్న యీ సౌమ్యత, అన్యోన్యత, సహనభావము యీనాడు లోకములో యెక్కడా కన్పించదు.

రాముడు తనను నమ్మినవారిని, తన ప్రేమకు పాత్రులైనవారిని, తన ఆజ్ఞను పాలించినవారిని యేనాడు దూరం చేయ లేదు

ఈ సీతాన్వేషణ సాగిస్తున్న సమయములో ఒక చోట కబంధుడు యెదురు తగిలాడు. పెద్దబాహువులు కలిగినటువంటివాడు కబంధుడు. శిరస్సులేదు. పొట్ట మాత్రమే వుంది. ఆ పొట్టపైననే కన్నులు వుంటాయి. అతి దూరములో నున్నటువంటి రామలక్ష్మణులిద్దరిని చంకలో యిరికించుకున్నాడు. అప్పుడు లక్ష్మణుడు చాలా బాధపడ్డాడు. "అన్నా! నేను పోయినప్పటికి ఫరవాలేదు. మీరు తప్పించుకొని పొండి. ఈ కబంధునికి నేను ఆహారంగా వుండి శరీరత్యాగం చేసుకుంటాను. మీరు కొంచెం దూరంగాపోండి" అన్నాడు. రాముడు చెప్పాడు, "లక్ష్మణా! నీవే తప్పించుకొని పో. నేను యీ కబంధునికి ఆహారమవుతాను" అని. ఈ విధముగా ఒకరి రక్షణకై మరొకరు అనేక విధములుగా పాటుబడ్డారు. ఇంతటి ప్రేమతో వుండేవారు, రామలక్ష్మణులు.

లక్ష్మణుడు మూర్ఛిల్లిన సమయంలో రాముడు లక్ష్మణుని దగ్గరకువచ్చి సీతవంటి భార్యను లోకంలో వేలకువేలు సంపాదించుకోవచ్చును. కన్నతల్లివంటి కౌసల్యను సంపాదించుకోవచ్చును. కానీ లక్ష్మణునివంటి సోదరుడు నాకీ జగత్తులో చిక్కడని బాధపడ్డాడు. ఈ అన్నదమ్ములలో అంత అభిమానమువుండేది. ఇది జగత్తుకు ఆదర్శవంతమైనది. భరతుడుకూడను అంతే! శ్రీరామచంద్రుడు తిరిగి అయోధ్యకు వచ్చేంతవరకు నేను అయోధ్యలో కాలుపెట్టనని చెప్పి నందిగ్రామంలో శ్రీరామచంద్రునివలె జటాధారియై నారవస్త్రములు ధరించి తపస్సు చేసుకుంటూ కూర్చున్నాడు.

కనుక, యీ రామాయణములోపల తల్లి, బిడ్డల సంబంధము యెలాంటిది, భార్యాభర్తల సంబంధము యెలాంటిది, అన్నతమ్ముల సంబంధము యెలాంటిది, ప్రజాపాలకులయొక్క సంబంధము యెలాంటిది, అనే విషయాన్ని రామాయణము చక్కగా నిరూపిస్తూవచ్చింది.

sri sathyasai vachanamrutam

ప్రభువుకు, దాసునికి వుండవలసిన సన్నిహితసంబంధబాంధవ్యాన్నికూడను చక్కగా నిరూపించింది. రావణుడు సీతను అపహరించి తీసుకొనిపోయే సమయంలో జటాయువు సీతను రక్షించే సమయములో యెన్నో విధములుగా రావణునితో పోరాడి కడకు తన ప్రాణాన్ని వదలుకుంది. నా నిమిత్తమై ప్రాణములు వదలిన యీ జటాయువునకు సద్గతి కలిగించాలని చెప్పి, తన తొడపైపెట్టుకొని, అనేక విధములుగా ఓదార్చి తనయొక్క ప్రాణమునకు తగిన ధన్యత అనుగ్రహించాడు. రాముని నమ్మినవాడు, రామవాక్యాన్ని పరిపాలన గావించినవాడు, రామునియొక్క ప్రేమకు పాత్రులైనటువంటి వారిని తాను యేనాడు దూరం చేయలేదు.

"నీవాడనని ఒక పరియన ఏవాడైననేమి ఏలుదు వానిన్", అని రామప్రతిజ్ఞ

లంకా పట్టణమునకు చేరుటకు పూర్వము విభీషణుడు వచ్చి "రామా! నేను శరణాగతుడ"నని పాదములపైన పడ్డాడు. లక్ష్మణుడు చెప్పాడు. "అన్నా! మీరు త్వరపడి వీనిని శరణాగతునిగా అంగీకరించకూడద"న్నాడు. "ఇది రాక్షసజాతి. రావణుని సోదరుడు యేదో ఒకస్వార్థము నిమిత్తమై నీ దగ్గరకొచ్చి చేరుతున్నాడు. ఈ గుడ్లగూబలు చీకటినే ఆశిస్తాయిగాని వెలుతురును యేనాడు కాంక్షించవు. ఈ రాక్షసులు స్వార్థమునందుమాత్రమే మునుగుతారుకాని పరార్థమును యేనాటికిని వారు చూడరు. యేదో ఒక సంకుచితమైన భావముచేతనే నీ పాదములపై పడుతున్నాడు. నీవు తక్షణమే అతనికి అభయమియ్యవద్ద"న్నాడు. అప్పుడు రాముడు చెప్పాడు, "నాయనా! యెవరైతే నాకేమి నా పాదములపై పడి స్వామీ! నేను శరణాగతుడను అని అన్నప్పుడు వారు యెవరైనా సరే నేను రక్షిస్తాన"న్నాడు. "నీవాడనని ఒక పరియన ఏవాడైననేమి ఏలుదు వానిన్. స్వామీ నేను నీ వాడను అని ఒక్కతూరి పాదములపైపడినవాడు యెవరైనసరే వాడు నా వాడే! నేను వాడివాడనే! అతనికి నేను తప్పక అభయమిస్తా"నన్నాడు. నేను నీ వాడను అని ఒక్కతూరి ఒక్కమాట అంటే నాకు అపకారం చేసే వాడైనా సరే నేను అభయమిస్తానన్నాడు.

రాములకు ఏకవాక్యము, ఏకపత్ని, ఏకాస్త్రము. కనుకనే రామాయణముయొక్క తత్త్వములోపల యీ రామజననము సంవత్సరమునకొకసారి చేసుకుంటూవుంటారు.

srisathyasaivachanamrutam

సూర్యుడు మేషరాశిలో ప్రవేశిస్తున్నప్పుడు, చంద్రుడు కర్కాటకరేఖపైనున్నప్పుడు పునర్వసు నక్షత్రములో వుంటాడు. అదే శుభలగ్నము. రామజననము. అదే చైత్రశుద్ధనవమి. సంవత్సరమునకొకసారి రామజననం చేసుకోవచ్చు. కానీ మూర్ఖులైనవారు, అజ్ఞానులైన మానవులు సంవత్సరమునకొక పర్యాయము రామకళ్యాణము చేసుకుంటారు. రామునకు కళ్యాణము ఒక్కపరే! ప్రతిసంవత్సరమునకొకసారి పెండ్లిచేయకూడదు. ఏకపత్నీవ్రతుడని చెప్పుకుంటూ సంవత్సరముకొకతూరి పెండ్లి. ఇంక తిరుపతికి పోతే దినమూ పెండ్లిండ్లే. ఇవంతా బుద్ధి తక్కువై చేసేటువంటిపనులు. రాముని విశిష్టతకు మనము దోషాలు కల్గిస్తున్నాము. పట్టాభిషేకంకూడ ఒకతూరి అవుతుందికానీ దినము పట్టాభిషేకము అవుతుందా? జననంకూడను సంవత్సరమునకొకపరి వుండదు. కానీ, అది ఒక చిహ్నంగా తీసుకుంటారు. ఇదియే birth. నా ఆత్మసామ్రాజ్యములోపల ఆత్మారామునియొక్క birthday అనే భావన మనం అనుసరించాలి.

మనసును రమింపజేసేదే రామతత్త్వము

'దశరథకుమారుడు రాముడుకాదు, నా ఆత్మారాములు. రాముడు నిరంతరం నన్ను రంజింప చేస్తున్నాడు', అని భావించాలి. 'రమయతీతిరామః'. మనసును రమింపచేసేటువంటిదే రామతత్త్వము. కనుక, దశరథమైన దేహమునందు ఆవిర్భవించినదే రామతత్త్వము. అదే ఆత్మతత్త్వము. ఇలాంటి ఆత్మారాముని విశ్వసించి ఆనందముతో ప్రయాణము సల్పి దీనిని అంత్యము గావించుకోవాలి. అహంకారముతో దీనిని యేమాత్రం అంత్యంగావించరాదు. అహంకారం పెరిగినటువంటివానికి గొయ్యి అన్నారు, సోహంతత్త్వాన్ని గుర్తించుకున్నవానికి హాయి అన్నారు. మనం 'అహం' అనేటువంటి భావమునుండి 'సోహం' అనేటువంటి భావములో ప్రవేశించాలి. ప్రతి మానవుడు 'కోహం, కోహం' అంటూ పుడుతున్నాడు. కోహం? 'నేనెవరు, నేనెవరు' అంటున్నాడు. ఆ విధముగా పుట్టిన మానవుడు తిరిగి చచ్చేటప్పుడు నేనెవరు అని చస్తే యింతకాలం తిని, జీవించి, చదివి యింత పెద్దైపోయి యేమి ప్రయోజనము? కాలేజీలో చేరి యెన్ని సంవత్సరములైనా ఒకే క్లాసులో వుంటుంటే వాడు యెంత మొద్దు రాచ్చిప్ప! యిలాంటి మూర్ఖుడు కాలేజీకిపోయి చదవటమెందుకు? అదే విధముగనే 'కోహం' అని యీ

ప్రపంచములో ప్రవేశించి యెన్నో సంవత్సరములు జీవించి కడకు 'కోహం, కోహం', అని చస్తే వీని జీవితము వ్యర్థమేకదా! కనుక, కోహంతో జన్మించి సోహంతో అంత్యముకావాలి. 'కోహం' ప్రశ్న, నేనెవరు? అని. 'సోహం' యిది answer. నేను ఆత్మతత్త్వమని జవాబు చెప్పి కన్ను ముయ్యాలి. ఇది మానవుని ప్రధానమైన జన్మ రహస్యము. ఒకటి ప్రారంభము, రెండవది అంత్యము.

రామతత్త్వమనేది ప్రతిమానవునకు ఒక సందేశము

రామ అయనము ప్రారంభమునుండి ఆనందముతోనే, సత్యధర్మాలలోపలనే దీనిని అంత్యముగావించాడు. ఎన్ని కష్టములు, ఎన్ని నష్టములు, ఎన్ని నిందలు, ఎన్ని నిష్ఠూరములు, ఎన్ని బాధలు కల్గినప్పటికి తన సత్యపాలన యేనాడు వదలలేదు. సీతాదేవి అగ్ని ప్రవేశసమయంలో రామునిమాత్రమే సీత చూస్తోందట! సీతకు రాములు మాత్రమే కనుపిస్తాడు. కానీ, రామునకు లోకంకూడా కనిపిస్తోందట! దీనికి యేమి కారణము? కేవలం "నేనుకూడను సీతనే చూస్తే లోకరక్షణ ప్రధానమైనదికదా, లోకము యేమనుకుంటుందో" అనే వుద్దేశ్యముతో లోకముపైన దృష్టిపెట్టి సీతకంటె లోకమే నాకు ప్రధానమనుకున్నాడు, రాముడు. పదినెలలు లంకలో వున్నటువంటి సీతను పరీక్ష చేయకుండా తెచ్చుకుంటే అపనిందలు పాలౌతాము, ఆదర్శానికి విరుద్ధంగా వుంటాము అనే దృష్టితో తాను పరీక్ష చేసి, అగ్నిదేవుడు దగ్గరకూడను యీమె సాక్షాత్ పతివ్రత అని నిరూపణ అయిన తర్వాతనే రాముడు సీతను స్వీకరించాడు. అప్పుడే అగ్నిహోత్రుడు కూడనూ "రామో విగ్రహవాన్ ధర్మః" అన్నాడు. నీవు సాక్షాత్తు ధర్మస్వరూపుడవు రామా! అన్నాడు. ఎందుకంటే నీ ధర్మమే లోకమనుభవిస్తుంది. అక్కడకూడను రాముడు My life is My message అని నిరూపించాడు. రామతత్త్వమనేది ప్రతి మానవునకు ఒక message. అలాంటి రామతత్త్వాన్ని హృదయపీఠంపైన ప్రతిష్ఠించుకొని మానవత్వమును దైవత్వంగా మార్చుకోటానికి తగిన ప్రయత్నం చేయటమే రామజననానికి సరియైన కృతజ్ఞత.

(తేదీ 07-04-1987న కుల్వంత్ హాలులో భగవాన్ శ్రీ సత్యసాయిబాబావారి దివ్యోపన్యాసము)

srisathyasaivechanamrutam